

РАЗДЕЛ I

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО

СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

ГЛАВА I

ДЪРЖАВНО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

ОБХВАТ НА ОСИГУРЯВАНЕТО

I. ОСИГУРЕНИ СОЦИАЛНИ РИСКОВЕ

I.1 ИЗБРОЯВАНЕ И КРАТКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Българското *държавно обществено осигуряване (ДОО)* осигурява защита срещу **основните значими за обществото, международно признати рискове** (Виж чл. 1, т. 1 от *Кодекса за социално осигуряване (КСО)*):

1. ОБЩО ЗАБОЛЯВАНЕ

2. ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА

3. ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

4. МАЙЧИНСТВО

5. БЕЗРАБОТИЦА

6. СТАРОСТ

7. СМЪРТ

СОЦИАЛНИ РИСКОВЕ

ОСИГУРЕНИ РИСКОВЕ

Осигурените *рискове са социални* – поради тяхната **обществена значимост** е организирана система за преодоляване на **материалните затруднения** от настъпването им спрямо дадено осигурено лице чрез преразпределяне на техните неблагоприятни последици върху съвкупност от осигурени лица.

Горепосочените рискове са осигурени, защото **държавното обществено осигуряване** гарантира защита на осигурените лица при настъпването им.

ОБХВАТ НА ОСИГУРЯВАНЕТО

I.2 ОСИГУРИТЕЛЕН СЛУЧАЙ

Реализирането на *осигурен социален риск* по отношение на конкретно осигурено лице представлява *осигурителен случай*.

Като примери за *осигурителни случаи*, при които *ДОО* предоставя осигурителни престации, като се има предвид, че изброяването не е изчерпателно, могат да бъдат посочени *временната неработоспособност*, *инвалидността* (трайна неработоспособност) и др., които са настъпили вследствие на реализирането на *осигурен социален риск*.

Пример 1:

Временна неработоспособност (осигурителен случай), настъпила вследствие на *общо заболяване* (осигурен социален риск)

ОСИГУРЕН СОЦИАЛЕН РИСК

общо заболяване

ОСИГУРИТЕЛЕН СЛУЧАЙ

временна неработоспособност

Пример 2:

Инвалидност (осигурителен случай), настъпила вследствие на *трудова злополука* (осигурен социален риск)

ОСИГУРЕН СОЦИАЛЕН РИСК

трудова злополука

ОСИГУРИТЕЛЕН СЛУЧАЙ

инвалидност

ОБХВАТ НА ОСИГУРЯВАНЕТО

II. ОСИГУРЕНИ СОЦИАЛНИ РИСКОВЕ – ЗАВИСИМОСТИ:

II.1 ВРЪЗКА С ФОНДОВЕТЕ НА ДОО

Съгласно ал. 2 на чл. 2 от КСО лицата, които подлежат на държавно обществено осигуряване, се осигуряват във:

1. фонд **"Общо заболяване и майчинство"** за общо заболяване и майчинство, което включва осигуряването за временна неработоспособност, временно намалена работоспособност и майчинство;
2. фонд **"Пенсии"** - за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт;
3. фонд **"Пенсии за лицата по чл. 69"** - за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт;
4. фонд **"Трудова злополука и професионална болест"** за трудова злополука и професионална болест, което включва инвалидност, смърт, временна неработоспособност и временно намалена работоспособност, поради трудова злополука и професионална болест;
5. фонд **"Безработица"** за безработица.

Разпоредбата изрично извежда връзката между фондовете на ДОО с осигурените социални рискове, респективно с осигурителните случаи за лицата, които подлежат на държавно обществено осигуряване.

Пример:

Връзка между фонд „Общо заболяване и майчинство” с осигурения социален риск „общо заболяване” и съответстващите осигурителни случаи „временна неработоспособност” и „временно намалена работоспособност”

Забележки:

1. Както вече беше отбелязано, **инвалидността** се разглежда като пример за **осигурителен случай** (Виж Пример 2 на стр. 2 от настоящия ФИШ). При разглеждане на връзката между осигурените социални рискове и фондовете на ДОО прави впечатление, че **инвалидността поради общо заболяване**, като осигурителен случай, не е обвързана с фонд **"Общо заболяване и майчинство"**, а с фонд **"Пенсии"**. При задълбочен анализ на обхвата на осигуряването за ДОО може да се стигне до извода, че **инвалидността поради общо заболяване**, макар и **осигурителен случай** по своята същност, е **един вид обособена** за целите на ДОО като **осигурен социален риск**.

2. Администрирането на вноските за фонд **"Пенсии за лицата по чл. 69"** не е пряко свързано с функциите и правомощията на Националната агенция за приходите.

НАРЪЧНИК ПО ЗАДЪЛЖИТЕЛНО СОЦИАЛНО И ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ И ГАРАНТИРАНИ ВЗЕМАНИЯ НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ ПРИ НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ НА РАБОТОДАТЕЛЯ, 2025

ОБХВАТ НА ОСИГУРЯВАНЕТО

II.2 ВРЪЗКА С ОСИГУРИТЕЛНИТЕ ВНОСКИ, ОПРЕДЕЛЕНИ ЗА
СЪОТВЕТНИТЕ ФОНДОВЕ НА ДОО

Съгласно ал. 3-6 на чл. 2 от КСО за осигурените лица по чл. 4, ал. 1 се внасят осигурителни вноски в размерите, определени за фондовете "Общо заболяване и майчинство", "Пенсии" (или фонд "Пенсии за лицата по чл. 69"), "Трудова злополука и професионална болест", "Безработица" и „Учителски пенсионен фонд“; За осигурените лица за трудова злополука и професионална болест се внасят осигурителни вноски в размерите, определени за фонд "Трудова злополука и професионална болест"; За осигурените лица за инвалидност, поради общо заболяване, за старост и за смърт се внасят осигурителните вноски в размерите, определени за фонд "Пенсии"; Учителите се осигуряват за старост и в "Учителския пенсионен фонд" с отделна осигурителна вноска.

Разпоредбите изрично определят, че **осигурителните вноски** се внасят в **размерите**, определени за **съответните фондове на ДОО**, в зависимост от **социалните рискове**, за които са осигурени лицата по КСО.

Пример:

